

LA MINA DEL FIDEUER LA PRIMERA EMPRESA DE SUBMINISTRAMENT D'AIGUA DE CONSUM DE CANET DE MAR ¹

ANTONI CRUANYES I BECANA - SERGI ALCALDE I VILÀ
Centre d'Estudis Canetencs

Resum:

Abans de la instal·lació normalitzada de la xarxa actual d'aigua corrent, la millor experiència realitzada a Canet de Mar de subministrament d'aigua potable a través de companyies privades, va ser la Mina del Fideuer.

Promoguda pel canetenc Josep Roura i Ferrer vers l'any 1870, recollia l'aigua de diverses fonts subterrànies sota diversos torrents de Canet i d'Arenys de Munt. El projecte va ser dissenyat per Josep Marimón i Cot, mestre d'obres i director de Camins Veïnals de Catalunya.

La mina tenia dues línies d'aportació d'aigua: la "Mina Alta" de 550 metres de longitud, i la "Mina Fonda" de 350m. En el seu recorregut es localitzaven més de 20 pous que serviren tant per la construcció, com també pels manteniments periòdics. D'ella se n'obtenia un cabal diari de 40 plomes d'aigua de Mataró, equivalents a 337.600 litres.

Tot i que la intenció inicial era la creació exclusiva d'una xarxa de subministrament per al reg de finques rústiques, especialment per tarongers, el gran rendiment d'aigua obtinguda va modificar-ne el projecte, dotant-lo de la capacitat de subministrament domèstic per a les llars que s'ho podien permetre.

Paraules Clau:

Mina Fideuer, Josep Mª Roura Ferrer, aigua, Canet de Mar, Turó d'en Carnesoltes, repartidor, pluma.

¹ Aquest treball es basa en els articles publicats per: CRUANYES, Antoni: "La Mina d'aigua del Fideuer", 1ra i 2na part. A: *El Sot de l'Aubó*. Revista del Centre d'Estudis Canetencs. Núms. 26 i 28. Desembre 2008, i Juny 2009.

A principis dels anys 1870, Josep Mª Roura i Ferrer, canetenc nascut a Cadis l'any 1803 i d'estat solter va concebre la idea d'efectuar captacions d'aigua als Torrents de la Teixonera, del Gel, d'en Sala, de l'Espígol, de la Fontana i de la part alta de la riera de Gavarra. Una vegada aflorades les aigües volia conduir-les a l'Horta Misericòrdia o dels Tarongers, de la seva propietat, ubicada en la que més tardanament ocuparen els Missioners del Sagrat Cor de Jesús, a l'entorn del Santuari de la Misericòrdia².

Per aquest fi, Roura va encarregar el corresponent projecte a la direcció de Josep Marimón i Cot, mestre d'obres i director de Camins veïnals de Catalunya, al·legant que no podia quedar indiferent veient com els seus tarongers morien per manca d'aigua i per aquest motiu va fer construir una mina en les terres que tenia al rial de la Teixonera.

Els seus esforços es van veure coronats per l'èxit ja que va aflorar un cabal d'aigua més que sobrat per atendre al reg de la seva horta i va decidir vendre'n la part sobrant a diferents propietaris i d'aquesta manera reemborsaria una part de la gran quantitat de diners que hi havia esmerçat.

El cabal, que donava la mina era de 3,65 litres per segon i com que l'horta que volia regar era de tres hectàrees i vint àrees³ en tenia prou amb un litre per segon.

Roura va construir un repartidor en el “Turó d'en Carnesoltes” per poder repartir les aigües entre els interessats. El projecte de la Mina del Fideuer es composava de tres parts ben diferenciades i complementàries. La primera consistia en la perforació de la mina pròpiament dita que tenia el seu punt d'origen en terres de Maria Missé, antigament conegudes com a “Vinya del Fideuer”, nom o motiu atribuïble a l'antiga família Mensa que provinent de Santa Coloma de Farners, a les darreries del segle XVII van exercir a Canet l'ofici de vidrier i més tard de fideuers o semolers, és a dir, elaboradors de farines. Aquest fou l'origen del nom d'aquesta mina tant important !.

D'acord amb el planell del recorregut de la mina, es pot comprovar el seu pas sota les terres de diferents propietaris, els drets d'aigua dels quals Roura havia adquirit prèviament.

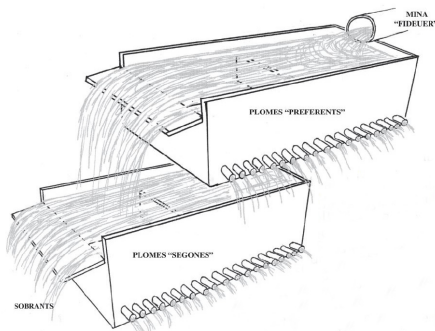
La “Mina alta” tenia un recorregut de més de cinc-cents cinquanta metres i l'anomenada “mina fonda” era de poc més de tres-cents cinquanta, amb un seguit de més de vint

² Josep Mª Roura i Ferrer també era hereu del Mas Vendrell de Canet, conegut com a Mas Roldós. S'ha localitzat als Vendrell com a propietaris d'aquesta peça de terra l'any 1676, documentada a l'inventari post-mortem de Pere Vendrell i Rossell. Amb el nom de “*Lo camp de la Iglesia Vella*”.

³ L'any 1863, l'Horta Misericòrdia, es trobava en part sembrada d'hortalisses, tarongers i vinya. Contenia també una edificació residencial, possiblement per a masovers. (Arxiu Municipal de Canet. Llibre d'Amillaraments 1863).

pous necessaris per a la construcció de la mina i el seu manteniment.

La captació d'aigua de les dues mines unides (més de quaranta plomes de Mataró), abocaven al primer repartidor situat davant l'horta de Can Misser, en el lloc conegut per "l'Arbassar" o "Arboreda". La segona part consistia en la conducció de l'aigua abocada en el primer repartidor fins al segon, que es trobava ubicat al "Turó d'en Carnesoltes", a prop del cementiri municipal. La canonada era formada per tubs de ferro de fundació i altres de fang cuit, vernissats, de més de 15cm, amb dues claus de pas. Una al peu de la riera Gavarra-Ronda Sant Jordi i l'altra a la riera del Pinar, per tal de buidar i netejar aquesta canonada i expulsar-ne l'aire que l'hi poguéu introduir.

Esquema Repartidor Mina Fideuer

Aquesta canonada discorria al llarg de la riera Gavarra, sempre pel seu llit, a una fondària de dos metres per tal de defugir les fortes exigències dels propietaris i per tal de cobrar-ne els drets de pas i servitud. El recorregut total d'aquesta canonada que uneix els dos repartidors de l'Arboreda amb el de Carnesoltes era de 1.550 metres.

La tercera fase, indubtablement la més compromesa, consistia en fer el repartiment just a cada propietari mitjançant el distribuïdor de grans dimensions on anaven connectades les canonades dels respectius propietaris, on es rebia la part d'aigua corresponent a cadascú, sempre en proporció de l'aigua captada en la mina cada moment del dia o de la nit.

El repartidor tenia tres caixes d'aforament amb tantes plomes contrastades com aigua venuda en propietat "preferent" (un total de 40 plomes de Mataró, que equivalen cada una a 8.440 litres hora. La ploma de Barcelona a 2.220 litres, també les 24 hores).

Un segon aforament, d'igual nombre de plomes eren, o podien ser, dels mateixos

propietaris o altres amb drets coneguts com a “segones”, el que vol dir que, si hi havia sobrants d'aigua i es cobrien les 40 plomes “preferents”, es podien alimentar els propietaris de “segones”. Aquesta mateixa operació es podia repetir amb les anomenades “terceres”, que no era altre cosa que la repetició de les “segones” en relació a les primeres o “preferents”.

Això vol dir que aquest repartidor estava previst per subministrar un total de 80 plomes de Mataró o l'equivalent en litres d'aigua que són 675.200 litres cada 24 hores, o 28.133 litres per hora, realment una quantitat extraordinària.

Es pot creure que aquests càlculs serien molt optimistes però cal saber que la mina “Fideuer”, com totes les altres mines de Canet, estava sotmesa a fortes revingudes d'aigua que, encara que fos de manera excepcional i per un període de temps limitat, donaven un cabal fortíssim que més d'una vegada havia inquietat als usuaris d'aquesta mina. Un d'aquests casos es va donar als anys 1951-1952 quan, després de fortes i persistents pluges, el repartidor de la mina “Fideuer” no va poder engolir l'aigua que l'inundava i tot i que es van omplir totes les plomes en servei (preferents, segones i altres), la barraca del repartidor es va inundar amb dos pams d'aigua i el paleta Josepet Dotras, que n'era l'encarregat, va haver de connectar una canonada d'uralita i passar tot el sobrant de la mina per damunt del pas d'en Marges al safareig de l'Horta de Can Baltasar inundant durant un temps la part alta d'aquesta horta. Aquesta situació va durar algunes setmanes.

Josep Mª Roura i Ferrer va morir el 20 d'abril de 1873, deixant hereves a les seves nebodes Dolors i Serafina Llauger Roura, que s'encarregaren d'acabar les obres de la mina i del repartidor del “Turó d'en Carnesoltes”, en terres comprades a Josep Marges. Mentrestant, seguia la venda d'aigua de la mina fins a completar-ne les quaranta plomes de Mataró autoritzades, quedant la mina en plena explotació.

Ara, passats més de 130 anys, pot resultar interessant conèixer el preu que es donava a l'aigua que s'anava venent. Mostrarem uns exemples prou aclaridors: *“El Sr. Josep Mª Roura i Ferrer ven al Sr. Jospe Andreu Alsina tres plomes de Mataró al preu de 400 lliures cada una en moneda catalana, equivalent a 4.000 pessetes cada una... 4 d'octubre de 1872”*⁴.

L'aigua anava destinada a l'horta de les germanes Llauger-Roura i s'alimentava directament del repartidor de l'Arboreda, per raons de proximitat. *“Les senyores Dolors i Serafina Llauger Roura venen al senyor Eusebi Golart (antecessor de Borràs de Palau) 10 plomes d'aigua de Mataró al preu de 600 lliures cada una en moneda catalana... 20*

⁴ Arxiu Municipal de Canet de Mar (AMCNM). Fons Mina del Fideuer.

d'octubre 1877”⁵. L'aigua anava destinada a l'horta de “Les Palmes”, actual Comediants.

“La Sra Llauger Roura ven al Sr. Josep Boher, propietari del terreny on es construeix el repartidor del Turó d'en Carnesoltes, cinc plomes d'aigua de Mataró de la Mina Fideuer, al preu de 600 lliures cada una en moneda catalana”⁶ (no consta cap data). L'aigua era destinada a l'horta de Can Marges, posteriorment coneguda per Granja Dubler. En aquests temps de 1877, una casa de baix i pis costava una mitja de 1.500 pessetes.

A l'any 1941, recent acabada la guerra civil espanyola, i en virtut d'ordre del *Ministerio de Obras Públicas* va quedar constituïda la “Comunitat de regants de l'aigua procedent de la mina Fideuer”, tal i com podem comprovar en el quadre número 1. Eren comunitaris els senyors que tot seguit es relacionen participants a “prorrata” de la següent quantitat d'aigua, i plumeres numerades.

Quadre núm. 1 (Comunitat de regants del Fideuer l'any 1941)

Noms	Número de plomera	Litres per dia	Ús
Francisco Corbera Puñet	Esquerra nº 1-2-3	25.320 litres/dia equivalent a 3 plomes de Mataró	Regadiu
Maria Borràs de Palau	Esquerra nº 4-5-6-7	33.760 litres/dia equivalent a 4 plomes de Mataró	Regadiu
Joan Xumetra Vall-llo-sera	Esquerra nº 8-9-10-11-12	42.200 litres/dia equivalent a 5 plomes de Mataró	Regadiu
Manuel Busquets George	Esquerra nº 13-14-15-16	33.760 litres/dia equivalent a 4 plomes de Mataró	Regadiu
Comunitat Usuaris del poble (21 titulars)	Esquerra nº 17-18-19-20	32.000 litres/dia equivalent a 4 plomes de Mataró	Domèstica
Pellicer-Solsona	Dreta nº 21-22-23	26.320 litres/dia equivalent a 3 plomes de Mataró	Regadiu
Camil Bruguera	Dreta nº 24-25-26	26.320 litres/dia equivalent a 3 plomes de Mataró	Regadiu
Dolors Arañó Graupera	Dreta nº 27-28-29	25.320 litres/dia equivalent a 3 plomes de Mataró	Regadiu
Montserrat Serra (família Clausell)	Dreta nº 30-31	16.880 litres/dia equivalent a 2 plomes de Mataró	Regadiu
Pares Misioners del Sagrat Cor	Dreta nº 32-33-34-35-36-37	50.640 litres/dia equivalent a 6 plomes de Mataró	Regadiu
Emilia Cabot, viuda Floris	Dreta nº 38	1.605 litres/dia equivalent a 1/4 de ploma de Barcelona + 2/16 de ploma de Mataró	Regadiu

Aquest primer llistat correspon als propietaris d'aigua destinada al reg, i tots ells tenien canonades directes des del repartidor segon (Turó d'en Carnesoltes) fins a les respecti-

⁵ AMCNM. Fons Mina del Fideuer.

⁶ AMCNM. Fons Mina del Fideuer.

ves hortes, corrent al seu càrrec la instal·lació i manteniment de les mateixes.

Una suma total de 32.000 litres diaris (4 plomes) corresponia als 21 titulars propietaris de la següent llista que constitueixen “La Comunitat d’usuaris d’aigua del Fideuer” d’ús domèstic o col·loquialment coneguda com “del poble”. (Veure quadre número 2).

Quadre núm. 2 (Comunitat d’usuaris del poble de la mina del Fideuer l’any 1941)

Noms	Litres per dia	Ús
Jaume Romagosa Duràn	2.200 litres/dia equivalent a 1 ploma de Barcelona	Domèstica (Fàbrica Vapor Vell)
Maria Pujadas	527 litres/dia equivalent a 1/16 de ploma de Mataró	Domèstica
Teresa Andreu Pujol	550 litres/dia equivalent a 1/4 de ploma de Barcelona	Domèstica
Col·legi Yglesias	2.110 litres/dia equivalent a 4/16 de ploma de Mataró	Domèstica
Aurèlia Casals i Roura	550 litres/dia equivalent a 1/4 de ploma de Barcelona	Domèstica
Fills Dotras	527 litres/dia equivalent a 1/16 de ploma de Mataró	Domèstica
Josep Dotras Mas	527 litres/dia equivalent a 1/16 de ploma de Mataró	Domèstica
Carme Simón de Guilleume	2.110 litres/dia equivalent a 4/16 de ploma de Mataró	Domèstica
Mercè Figa Sala	2.200 litres/dia equivalent a 1 ploma de Barcelona	Domèstica
Mariana Pujadas Bosch	527 litres/dia equivalent a 1/16 de ploma de Mataró	Domèstica
Fills de Lluís Domènech i Montaner	2.110 litres/dia equivalent a 4/16 de ploma de Mataró	Domèstica
Pilar Claramunt Dalmases	550 litres/dia equivalent a 1/4 de ploma de Barcelona	Domèstica
Josep Carqués	550 litres/dia equivalent a 1/4 de ploma de Barcelona	Domèstica
Rosalía Girol viuda de Font	527 litres/dia equivalent a 1/16 de ploma de Mataró	Domèstica
Francesc Freixas Ponts	527 litres/dia equivalent a 1/16 de ploma de Mataró	Domèstica
Ajuntament - Biblioteca	527 litres/dia equivalent a 1/16 de ploma de Mataró	Domèstica
Hospital - Cementiri	527 litres/dia equivalent a 1/16 de ploma de Mataró	Domèstica
Ramiro Busquets Codina	6.600 litres/dia equivalent a 3 plomes de Barcelona	Domèstica
Concepció Llibre	1055 litres/dia equivalent a 2/16 de ploma de Mataró	Domèstica
Josep M ^a García Catà	527 litres/dia equivalent a 1/16 de ploma de Mataró	Domèstica
Isidre Jover Sellarès	3.165 litres/dia equivalent a 6/16 de ploma de Mataró	Domèstica (Fàbrica Jover)

Aquesta vint-i-un propietaris d’aigua del Fideuer constitueixen una agrupació que, dins de la “Comunitat de regants de la Mina Fideuer”, eren responsables de la instal·lació i

manteniment de la canonada que des del repartidor de Turó d'en Carnesoltes els subministrava aigua a la seva propietat. Realment era una canonada quilomètrica que transcorria pel Pas d'en Marges, riera del Pinar i Marià Serra. Un altre ramal de la Fideuer baixava per la riera Buscarons, anava pel carrer Ample i cap el carrer Vall fins arribar a la fàbrica Romagosa, també coneguda com "El Vapor Vell". Finalment una altra branca fornía als propietaris de la riera Sant Domènec.

Arribats a aquest punt, quedaven tots els serveis de la mina "Fideuer" en complet funcionament i l'aigua captada perfectament distribuïda entre tots els seus propietaris, augurant-se llarga vida i satisfactoris beneficis per a tots els seus usuaris tot i que el pas dels anys havien de produir moltes sorpreses i alguns problemes.

L'any 1878 havia mort Dolors Llauger i Roura, una de les dues germanes bessones hereves de Josep Mª Roura i Ferrer, qui feu construir la Mina del Fideuer que, passat els anys, anava abastint d'aigua part de les terres del municipi de Canet. Na Dolors Llauger i Roura havia deixat a la seva germana compromesa en el compliment dels tractes estipulats per l'aprofitament i manteniment de l'aigua venuda als diferents propietaris de l'esmentada mina.

Sembla ser que durant anys el funcionament de la mina fou prou correcte, fins que entrada la segona dècada de l'iniciat segle XX, les constants queixes dels receptors de l'aigua havien creat una situació tal que només la gravetat viscuda havia aturat el trencament entre els propietaris de l'aigua de la mina i els de la mina pròpiament dita.

Cal recordar que els contractes de compravenda de l'aigua de la mina del Fideuer obligaven als venedors (les Sres. Llauger i Roura) al manteniment de la mina i el seu perfecte estat de neteja assegurant-ne un bon servei, condició aquesta indispensable per garantir-ne els cabals. Pot recordar-se que els preus de venda d'aigua semblaven, en el seu temps, prou alts per poder fundar un capital suficient per a complir els seus compromisos, tot i que sembla que no sempre fou així.

Així doncs, passat el temps dolorós de la guerra civil espanyola i en compliment de les ordres del "Ministerio de Obras Publicas" de data 10 desembre 1941 es va constituir la Comunitat de Regants i Usuaris de la Mina Fideuer. Arribats a aquest punt, morta també na Serafina i a la vista de l'abandó en què es trobava la mina del Fideuer i les seves instal·lacions, es va nomenar una Comissió de Regants o Junta Provisional formada pels següents propietaris: Director Pares Misiones, propietaris Horta del Sagrat Cor. Sr. Ramiro Busquets, propietari de l'Horta de Can Busquets. Sr. Joan Xumetra Vall-Ilosera, propietari de l'Horta de Can Marges i el Sr. Francesc Corbera Puñet, propietari de l'Horta Corbera (Villa Soledad). La constitució d'aquesta "Comunitat de Regants i Usuaris" no va

alterar, en absolut, la funcionalitat ni la propietat de les dues parts... Uns seguien essent propietaris de l'aigua legalment adquirida, i els altres de la mina pròpiament dita, amb les respectives obligacions.

Com que quedava demostrat que aquestes darreres obligacions seguien incomplint-se, la Comissió de Regants d'aquesta mina Fideuer es va veure forçada a presentar davant les autoritats judicials la pertinent Acta de Notorietat. *“Na Dolors i Serafina Llauger i Roura, hereves del Sr. Josep Mª Roure i Ferrer van acabar de construir les instal·lacions i repartidor del Turó d'en Carnestoltes, com també la instal·lació de la canonada que uneix els dos repartidors de les aigües de la mina Fideuer, dites senyores procediren a la venda, mitjançant les oportunes escriptures públiques de compra-venda a diversos propietaris de finques rústiques i urbanes de l'aigua captada en aquesta mina, reservant-se la propietat de la mina, instal·lacions i obres de la mateixa, obligant-se a efectuar les reparacions necessàries i el manteniment, si bé les referides senyores o els hereus abandonaren, des de fa més de trenta anys, el compliment de les seves obligacions. Els propietaris de l'aigua han vingut posseint de bona fe durant aquest temps no solsament el cabal d'aigua d'aquesta mina, legalment adquirit, sí també les instal·lacions satisfent a prorrata l'import de les despeses. Per aquest motiu d'abandó els propietaris regants i demés usuaris, es van constituir en data d'abril de 1945 en “Comunitat de Regants” complint lo disposat en “Orden del Ministerio de Obras Públicas de 10 de diciembre 1941”...”*

Fins l'any 1952 no es va poder acreditar la possessió de la Mina del Fideuer, fet atribuïble a la reconeguda lentitud de la Justícia Espanyola. El mateix 1945 quedava legalment constituïda la primera junta de la mina d'aigua del Fideuer, formada pels senyors Manuel Busquets i George com a president, director Missioners del Sagrat Cor com a vicepresident, i Guillem Busquets i Le Monier com a secretari.

Memòria neteja Mina Fideuer

En la tempesta que el passat octubre s'havia abatut sobre Canet de Mar, entre altres desperfectes, es va produir la reventada de la canonada que condueix l'aigua de la mina Fideuer des del primer repartidor, ubicat davant de l'horta de Can Biel Misser, en el lloc conegut per l'Arbosseda, fins al segon repartidor ubicat al turó d'en Carnestoltes, en les proximitats del Cementiri municipal.

Per l'arranjament d'aquesta canonada es van contractar els serveis dels obrers habituals de les hortes de Can Marges, Pares Misioners, Can Graupera i Can lleuger, acordant-se pagar un jornal de 75 pessetes diàries. Els treballs per aquesta reparació es perllongaren durant una setmana.

Tot seguit es va considerar oportú escometre la tasca transcendental de procedir a la neteja de les dues branques de la Mina Fideuer, anomenades Mina Fonda i Mina Alta, neteja que des de la seva construcció l'any 1872-1875 no s'havia fet.

Per aquests treballs es va pactar abonar als treballadors la quantitat de 100 pessetes diàries de jornal, adquirint-se també, a aquest efecte, calderes de goma, botes d'aigua, cinquanta metres de corda i quatre llanternes de gas acetilè, a part de tots aquells estris propis de la professió... S'acordà igualment que els mateixos "pouaires" portarien un "diari" on hi constarien els treballs realitzats.

Aquest acord entre les parts no era tant sols una mostra d'absoluta confiança, sinó que també era el resultat de les extremes dificultats que es donaven en aquesta mena de treball i l'assegurança que ningú, per part de la propietat, baixés a la mina a comprovar la veritat del treball que es feia.

El dia 19 de novembre de 1956 s'iniciaren els treballs de la mina (també les anotacions al "Diari"), netejant l'entrada i noranta metres cap endins. Els dies 20, 22, 23 i 24 es procedí a l'obertura de tres pous i 190 metres de mina foren netejats traient a la superfície i en molt males condicions, grans quantitats de terra, fang i pedres, com igualment de "guilla"⁷ i arrels d'arbres de tota mena.

Els dies 26 i 27 de novembre s'obrí un pou molt profund i per ell es tragueren a l'exterior *"gran quantitat de pedres, terres i molta "guilla" que ha crescut amb gran força". S'obriren dos altres pous, un de molt profund, netejat més de 150 metres de mina".*

"Desembre, dies 6, 11 i 12. S'han produït esllavissades com a resultat de les fortes pluges dels darrers dies, esllavissades que han obligat a refer el sostre de la mina en una llargària de 50 metres. Es denota igualment el fort creixement de l'aigua de la mina com a resultat de es persistents pluges dels darrers dies"... "Previ acord amb els "pouaires" i per tal d'avançar els treballs, s'acorda fer jornada intensiva de dotze hores, pujant el jornal diari a 150 pessetes. Aquesta decisió ha tingut notables avantatges per a donar remat a les feines iniciades".

"Desembre, dies 18, 19, 20 i 21. S'ha completat la neteja de més de 180 metres de mina, treballant intensament i pujant a la superfície molta terra i farda que obstruïa el pas"... "Els pouaires adverteixen de l'aire enrarit que es respira en alguns trams de la mina, pel que es fa necessari deixar dues boques de pou obertes per ventilació".

⁷ Guilla: Arrels de tota mena que s'introdueixen dins de les canonades, creixent-hi de manera autàrquica i embussant-les.

“Desembre 26, 27 i 29. S’han netejat 145 metres de mina, pujant a fora de l’exterior molta terra, pedres i gran quantitat de “guilla”.

“Gener 3, 4 i 5. En el segon braç de la mina els “pouaires” han aflorat un nou fiol (naixement d’aigua), que engrandit amb la piqueta, ha enriquit el cabal de la mina amb quelcom més de mitja ploma de Mataró. S’han netejat 90 metres de mina, traient terres apilades al peu dels dos últims pous”.

“Gener 7 i 8. S’han tancat els dos darrers pous, donant en aquest punt per acabada la neteja de la mina del Fideuer. A Déu Gràcies”.

“Total de metres netejats en la mina del Fideuer: 890 metres. En iniciar-se la neteja de la mina Fideuer el cabal era de 21 plomes de Mataró, i un cop finalitzats aquests treballs, el cabal havia augmentat fins a 42 plomes de Mataró”.

Aquesta “Memòria” dels treballs de neteja de la mina del Fideuer palesa el gran cabal d’aquesta mina, com també dona idea de la duresa del treball efectuat pels minaires durant llargues hores del dia i de la nit enllumenant-se amb gas acetilè, a grans profunditats i sempre amb aigua i fang a mitja cama i amb el temor constant a possibles esclavissades de terra o sobtades revingudes d’aigua.

La “Memòria” fou presentada pel secretari Sr. Joan Costa i Simón als “Regants i usuaris de la mina Fideuer”, com a secretari que en fou durant trenta anys.

“Constatem doncs, que la mina Fideuer torna ha estar en ple funcionament, confiant que els seus beneficis seran gaudits per tots els socis regants i usuaris”.

Un dels punts més importants pel correcte funcionament de la mina Fideuer estava en mans d’aquells que durant llargs anys en foren els seus servidors. El paleta Josepet Dotras fou des de sempre el guardià de les claus d’accés al repartidor d’en carnestoltes on, entre altres obligacions, havia de vetllar perquè cap de les quaranta plomes del repartidor s’embussés i comprovar diàriament si el cabal de l’aigua que arribava del repartidor de l’Arbassar corresponia al rebut en el d’en Carnesoltes. Si no era així, era indicatiu que l’aigua es perdia en el curs de la canonada que unia els dos repartidors i en aquest cas en Josepet Dotras s’encarregava de localitzar la pèrdua d’aigua i esmenar-la. Aquest treball era certament molt pesat, ja que en no disposar encara de les modernes “retroexcavadores”, els treballs es feien tots a “pic i pala”, amb la forçada lentitud i cansament que es pot suposar, més encara recordant que la canonada es trobava situada a dos metres de profunditat.

A més de tot això, en Josepet Dotras havia d'acompanyar sempre a qualsevol dels regants propietaris que tingués alguna reclamació o reparació a efectuar dins del repartidor, tant d'en Carnasoltes com a l'Arbossar, essent garant del seu bon estat de funcionament i conservació.

Sens dubte el sector que sempre va patir més dificultats fou els dels Usuaris del Fideuer (sector poble), tant per la llargada de la seva conducció, com per l'entrellat de carrers per on passava aquesta canonada que proveïa els socis fins a peu de casa o fàbrica.

Vint-i-un petits propietaris eren subministrats per l'aigua del Fideuer, bona part d'ells gent molt vinculada a Canet, que en alguns casos només hi passaven les temporades d'estiu i algunes festes entremig de l'any. Per això, després de pagar l'aigua del Fideuer prou cara tot l'any, els podia semblar lògic que a l'estiu, que ells passaven a Canet, se'ls havia de compensar per les llargues absències de l'hivern, no entenen potser que l'aigua de la mina no es podia emmagatzemar...

Aquest fou el primer senyal que es va començar a percebre quan una llarga i extrema sequera ens va afectar en tots els ordres de la vida. Van venir temps molt difícils, sense aigua als embassaments, sense electricitat a les indústries ni llum als carrers ni a les cases.. i com tantes altres també la Mina del Fideuer es va quasi assecar !...

En Nicolau Gispert i Catà era l'home des de feia molts anys responsable de l'aforament de l'aigua dels usuaris del Fideuer (sector poble). Natural de Malgrat, va venir a Canet a exercir el seu ofici de boter als primers anys del nou segle, emmaridant amb Remei Subirachs l'any 1911. Fixant la seva activitat a la riera de la Torre, que més tardanament complementava amb el seu treball d'aforament a la mina Fideuer. Era home de caràcter molt temperat, pacient i afable, qualitats molt convenients per tractar amb totes aquelles mestresses de casa que en alguns casos li pretenien més aigua del que els pertocava. El seu record i la seva figura resulta inseparable (per a qui això escriu) de la plomera que no abandonava durant les hores de treball i si era en temps de calor, acompanyat i cobert del barret de palla que el protegia de la força del sol. (Quanta menys aigua hi havia, més laboriós era l'aforament i més llarga l'exposició al sol). El seu treball fou, tanmateix de força responsabilitat i molt necessari pel bon funcionament dels Usuaris del Fideuer.

El sr. Joan Costa i Simón, de professió advocat i molt vinculat a la nostra vila de Canet, a part de ser propietari d'aigua dels Usuaris del Fideuer, en fou secretari en diverses ocasions. La més llarga de totes fou entre els anys 1960 i 1983, data final de la mina del Fideuer. Efectivament, entre altres treballs de responsabilitat exercits amb anterioritat, l'any 1960 fou nomenat secretari de la Junta o Comissió de Regants i Usuaris de la

Mina Fideuer, responsabilitat que va complir ininterrompudament durant vint-i-tres anys, rebent i atenent visites o reclamacions dels socis propietaris en el seu despatx de la Riera Buscarons tots els dissabtes de l'any... Home seriós, atent, eficient i pulcre, va conduir els darrers anys de la vida de la mina junt amb el Sr. Joan Solé i Fontàs, els quals amb tot l'esforç i dedicació possibles varen administrar la mina Fideuer fins a la seva desaparició.

El Sr. Joan Costa i Simón ha estat fins ben poc el darrer supervivent d'aquells que visqueren el començament d'aquesta rica mina, tota vegada que a la longeva edat de noranta-sis anys va finir a Barcelona pel febrer del 2009 (D.E.P.). Essent ja impossible seguir amb la mina Fideuer i pràcticament destruïdes les seves instal·lacions i amb tot un seguit de deutes que calia resoldre, la Junta d'Usuaris de la Mina Fideuer va formular als seus socis la següent Acta de Convocatòria: *“A la Vila de Canet de Mar, a 8 de maig de 1982. Essent l'hora senyalada, prèvia convocatòria efectuada per mitjà de paperetes repartides a domicili, s'han reunit en Assemblea General Extraordinària, en la casa Ajuntament d'aquesta Vila, els coparticipants de la Comunitat d'Usuaris de la mina Fideuer els noms dels quals són: Francesc Soler Gibert, Joan Ripoll, J. Utzet, E. Gratovil, J. Puxant, Na Mª Teresa Solsona, Na Montserrat Domènech per Na Mª Corbera, i el pare Blanco M.S.C., sota la Presidència de Joan Solé Fontàs, actuant de secretari Joan Costa i Simón. Seguidament es procedeix a la lectura de l'Acta de la sessió anterior, celebrada el dia 21 de novembre de 1981, que queda aprovada per unanimitat. Seguidament es passa a l'ordre del dia: Proposta de venda de les participacions d'aigua corresponents al sector Poble, Informe detallat sobre aquesta particular: En el suposat cas de que el comunitari no pugui assistir a la Junta General no formulï anteriorment la seva oposició al projecte, s'entendrà que està d'acord amb el vot dels assistents. Acte seguit es dona compte que ningú ha formulat cap oposició a aquest projecte tal i com s'oferia i s'indica que hi ha una oferta de compra de dos plomes d'aigua de Mataró (16.880 litres) per part d'Enric Ribera i Rius, veí d'aquesta per la qual cosa s'acorda assabentar als Srs. Comunitaris interessats en vendre, visant-los el dia i hora que es fixi per a que es personin en la Notaria d'Arenys de Mar, o bé donin poder a altra persona per a dit Acte. Així mateix s'acorda que el producte de la compra-venta el retingui la Comunitat per a satisfer, en allò que es pugui, els deutes pendents en aquesta data i en el seu dia, la quantitat resultant es repartirà proporcionalment a cada un dels venedors. I no havent-hi més assumptes que tractar s'aixeca la Sessió a les nou hores, firmant aquesta acta el Sr. President juntament amb el Secretari. President: Joan Solé Fontàs. Secretari: Joan Costa i Simón”.*

En data 9 d'abril del 1983 els propietaris regants i usuaris de la mina Fideuer reben nota dels resultats de la venda d'aigua del Fideuer efectuada en compliment de l'acord pres el passat 8 de maig de 1982. Entre altres assumptes es destaca el resultat de la venda d'aigua efectuada al Sr. Enric Ribera i Rius.

Els venedors són els següents, tots ells de la Comunitat d'Usuaris (del poble):

Nom	Litres venuts	Preu de la venta
M ^a Lluïsa Busquets Le Monnier	6.600 litres	54.743 pessetes
Joan Solé Fontàs	3.300 litres	27.271 pessetes
C. Simón de Guilleuma	2.637 litres	21.776 pessetes
J. Utzet – M. Renau	1.100 litres	9.123 pessetes
M. Xandri Missé	527 litres	4.375 pessetes
J. Puxan Llibre	1.055 litres	8.750 pessetes
R. Robert Fontdevila	1.055 litres	8.750 pessetes
C. Francé viuda Jover	2.750 litres	22.809 pessetes
J. Sanahuja Tomás	3.692 litres	30.627 pessetes
J. Morales	527 litres	4.375 pessetes
C. Pont viuda Grau	1.077 litres	8.937 pessetes
V. Floris Cabot	1.605 litres	13.612 pessetes
S. Campins Mas	550 litres	4.562 pessetes
C. Carqués Salvà	2.132 litres	17.587 pessetes
H. Pont viuda García	527 litres	4.375 pessetes
C. Franquesa i germà	527 litres	4.375 pessetes
E. Gratovil Boté	1.100 litres	9.123 pessetes
Vidal	1.055 litres	8.750 pessetes
TOTAL	31.820 litres	263.920 pessetes

NOTA:

“Essent la quantitat en litres 31.820 a 8,2944 pessetes /litre dóna un total de 263.920 pessetes. I deduïts que han estat els pagaments de la liquidació 1981-1983, el que resta és el que proporcionalment s'entrega, deduïts aquells pendents de “derrames”.

Abans d'acabar aquest darrer escrit volem fer constar que si la mina Fideuer ha subsistit contra totes les adversitats ha estat per l'enorme treball demostrat en primer lloc pels Srs. Ramir Busquets Codina i Francesc Corbera Puñet, als que van seguir altres presidents tots amb igual eficàcia.

No obstant la mina Fideuer subsistirà reduïda això sí, a menor nombre de propietaris abastant el que anomenem HORTES i uns pocs residents dins la població que no han volgut vendre i la qual participació és figurativa o simbòlica, ja que les instal·lacions estan destruïdes. No així les Hortes que encara poden considerar a la seva disposició la seva aigua ubicada, això sí, en el Repartiment de l'Arbossar.

Per la extingida Junta de la mina Fideuer President Sr. Joan Solé Fontàs. Secretari Joan Costa Simón. Canet de Mar 9 d'abril de 1983”.

NOTA DARRERA. Dossier de la Mina Fideuer.

PRIMER. En data 7 de maig de 1983 el Srs. Joan Costa Simón i Joan Solé Fontàs representant als propietaris de la Mina Fideuer fan entrega a l'Ajuntament de Canet de Mar de tota la documentació relativa a aquesta Mina, junt amb les claus dels diferents repartidors. El motiu d'aquesta entrega a l'Ajuntament té per base els següents motius.

1. L'Ajuntament s'ha constituït en un dels membres majoritaris en la propietat d'aigua en adquirir la finca Dubler (Can Marges).
2. Els usuaris-propietaris d'aquesta mina no poden, en general, mantenir els costos de la seva explotació.

A fi de comprovar l'estat de la mina Fideuer i atesa la renúncia formulada pels Srs. Joan Solé Fontàs, president i Joan Costa i Simón, secretari, l'Ajuntament procedeix en data 9 de setembre de 1983 a la neteja de la Mina Fideuer amb unes despeses de 170.000 pessetes. Seguidament l'Ajuntament procedeix a efectuar tocs (cates) a tot el llarg de la riera Misser constatant que la canonada general d'aquesta es troba en situació molt precària, essent impossible l'arribada de l'aigua de la mina Fideuer al repartidor d'en Carnesoltes.

Altres propietaris-regants d'aquesta mina tenien uns cabals iguals o superiors als de propietat municipal. Cal creure però, que no era d'interès de ningú o de ben pocs recuperar aquestes aigües, que exigeixen una despesa elevadíssima.

L'arribada de les aigües de la Tordera, abundoses i barates, havia forçat la deixadesa d'aquestes i altres mines que anys ha lluitaven contra la sequera, l'abandó de les terres per part dels pagesos i, definitivament, el gran creixement urbanístic, soterrament de les rieres i destrucció de les canonades.

Durant uns anys encara, bona part de l'aigua de la Mina Fideuer es va aprofitar pel servei públic municipal, amb l'abocament de l'aigua d'aquesta mina a la canonada general de la Vila a l'entrada de la Ronda Sant Jordi, refent-se així l'Ajuntament de les despeses efectuades.

Entre l'abundosa informació consultada en l'Arxiu Municipal de Canet de Mar hi he trobat un vell escrit signat per un desconegut P.M.C. que textualment diu així: *“No havia sospitat mai que la mina del Fideuer fos una obra de tanta envergadura... Ara que cada casa té aigua abundant a les aixetes potser ens costa sospesar la magnitud dels centenars i milers de metres perforats per sota terra. Encara avui (1976?) moltes llars i conreus es nodreixen d'aquesta aigua, com sabeu més bé que no pas un servidor. Ara que la Tordera*

ens forneix la que volem, em temo que cada vegada restarà més en l'oblit aquesta construcció dels "americanos" de Canet. El dia que la Tordera digués "prou de munyir-me" i es declarés en vaga, ens recordaríem de les mines del Fideuer i tantes altres !..."

Tanmateix aquest breu escrit és com una premonició del que havia d'arribar, com un crit d'atenció al bon ús que hem de fer dels bens que trobem a la natura... Certament les possibilitats d'aigua que oferia el nostre subsòl en pocs anys es van esgotar... Tot seguit (25 anys) hem esgotat l'aqüífer de la Tordera. Ara ens llencem a eixugar el nostre mar !.. i ho fem contents i confiats !...